

תצב

הלכות ברכות שבסעודה קצה

ב וכל זה ביחוד או בכני חבורה ועקרו כולם ממקום למקום אבל אם הניחו מקצתם במקומם אפילו אחד מהם והשאר הלכו כולם¹⁰ אפילו לבית אחר אפילו אינו סמוך לבית זה כשהם חוזרים א"צ לברך על מה שיאכלו כאן כאלו לא עקרו ממקומם כלל בינתיים כיון שהניחו מקצת חבריהם נשארה קביעותם כאן ואין זו עקירה¹¹.
אבל אם רוצים לאכול במקום שהלכו צריכים לברך ואין מועיל מה שהניחו מקצת חבריהם בחדר זה למה שיאכלו בחדר אחר¹²:

ג וכל זה בדברים שאין מעונים ברכה לאחריהם במקומם¹³ כגון כל אוכל ומשקה שברכתם האחרונה היא בורא נפשות רבות¹⁴ שא"צ לברך ברכה אחרונה במקום אכילה או שתיה אלא ראשי לעמוד ממקומו קודם שיברך וליך למקום אחר לברך שם לפיכך עמידתו ממקומו לילך זהו גמר סעודתו וכשהוא ואוכל או שותה במקום אחר או לאחר שחזר למקומו סעודה אחרת היא ומעונה ברכה שנית¹⁵ אע"פ שלא בירך עדין ברכה אחרונה על סעודה הראשונה.

אבל הדברים המעונים ברכה לאחריהם במקומם כגון פת או אפילו מעשה קדרה מהמשת המינים או אפילו פירות מ' המינים? ויין?¹⁶ שברכתן האחרונה הואיל והיא מעין ג' ברכות של ברכת המזון היא חשובה להצריך ולברך במקום אכילה או שתיה כמו ברכת המזון לפיכך כשהוא עומד ממקומו לילך למקום אחר אין עמידתו גמר סעודתו שהרי צריך הוא לחזור למקומו לברך ברכה האחרונה¹⁷ לכן כשהוא ואוכל ושותה אפילו במקום אחר על דעת סעודתו הראשונה הוא אוכל משום לסיים סעודתו ואצ"ל כשהוא למקומו¹⁸ וא"צ לברך בתחלה אפילו לא הניח מקצת חביריו¹⁹.

והוא שאכל כבר כוית אבל פחות מכוית דינם בדברים שאין מעונים ברכה לאחריהם במקומם²⁰.

ויש אומרים²¹ שמין דגן לבר מעון ברכה לאחריו במקומו מפני חשיבותו שנקרא מזון ויש אומרים²² פת בלבד ולכתחלה יחזור בכל שבעת המינים לברך במקומו וכן בדיעבד אם שניה מקומו א"צ לחזור ולברך שספק ברכות להקל²³:

לב רש"י ורשב"ם שם.
לג רשב"ם שם ד"ה קשא. ורמ"א ס"ב. וכ"ה בלוח ברד"ג שם ה"ה. סדר ברד"ג שם ה"ה. וראה העני"ב (יחז"ל) ח"ו ע' שלה.
לד ברייתא פסחים שם ד"ף קא. א. ורשב"ם שם ד"ה א"ר יהודה. ורמ"א שם.
לה משנתנו הגמ' פסחים קא. ב כשתו יוצאין כו'. ועי' רש"י ורשב"ם שם ד"ה מוקתו ועקרו כו' עדיין היו צורכים כו'. וכחאי ג' ונא כתב הר"ן פסחים שם ד"ה מיתבי גי' ע"ש. מ"א ס"ו ח סוף ס"ק א. אלה רבב (כאן) סוף ס"ק ד. וכ"ה בלוח ובספר ברד"ג שם. וראה לקמן ס"ח שגם כזה לא היו הפסק אלא כשיצא והפליג בדברים.
לו ד"ף פסחים שם. תוס' פסחים שם ד"ה אלא. דא"ש שם. והג"ה. דיעה ה"ב בפור ושיע' שם. וכ"ה בלוח ברד"ג שם הפ"ו. סדר ברד"ג שם הפ"ו.
לז ורשב"א ברכות נג. ב ד"ה ממילוקת. והתנהו יתימנות. ורמ"א ס"ה.
לח מ"א סקי"ב. וכ"ה בלוח ובסדר ברד"ג שם.

נד ברייתא שם קא. ב (ראה מ"א ס"ק ג שביאר ההוכחה מהגמרא וביורא). הנהת סמ"ח ס"י קנא. אור וזע' סוף ס"י קנא. ורמ"א ס"ב. וכ"ה בלוח ברד"ג פ"ו ה"ג. סדר ברד"ג פ"ט ה"ג.
נה ח"ו פסחים שם ד"ה מיתבי. לנבש ס"ב.
נו ח"ו סקי"ג. וראה גם לקמן ס"ה. ובסדר ברד"ג שם: בבית זה... בבית אחר.
נז דב חסדא שם קא. ב. תוס' שם סוף ד"ה כשהן (שפסקו כרב חסדא). רשב"ם שם קב. א ד"ה ח"ו תניא כותיה דרב חסדא. רא"ש פסחים פ"ו ס"ו ג. סוף. ורמ"א ס"ב. וראה לקמן ס"ח דעת החולקים. וראה לוח ברד"ג פ"ו ה"ד. וסדר ברד"ג פ"ט ה"ד. שלא הביא כ"א דיעה האי' שלפנינו.
נח ורשב"ם שם ד"ה בדברים.
נט כדלעיל מ"א ושי"ג.
ל רש"י ורשב"ם פסחים שם ד"ה אבל. ורמב"ם ה"ל ברכות פ"ד ה"א. דיעה האי' בפור ושי"ע ס"ה. וכ"ה בלוח ברד"ג שם הפ"ו. סדר ברד"ג שם הפ"ו.
לא תוס' שם ד"ה אלא בשם רשב"ם.

הלכות ברכות שבסעודה קטח

ד ואפילו הלך בתוך הסעודה לבית אחר ואוכל ושותה שם דברים שאינם מפלים לסעודה לענין ברכה ראשונה והוצרך לברך עליהם בבית הראשון כמו יין ופירות²⁷ כיון שהם מפלים לענין ברכה אחרונה ונפטרים בברכת המזון על דעת סעודתו הראשונה הוא אוכל ושותה ואין צריך לברך עליהם שם²⁸ אפילו לא אכל שם פת ואפילו לא היה בדעתו כשיכרך המוציא לשנותו מקומו באמצע סעודתו.

ואם אוכל שם פת מברך ברכת המזון במקום שגומר אכילת הפת כמו שיתבאר בס' קפ"ד²⁹.

ומכל מקום לכתחלה אסור לעקור כלל ממקומו עד שיברך ברכת המזון תחלה³⁰ אם לא היה בן ברעו כשיברך המוציא³¹ שכל דבר המזון ברכה לאחריו במקומו מפני חשיבותו מעון לברך אחריו קודם שיעקור ממקומו (שכמו שמועלת חשיבותו שלא לברך במקום אחר כך מועלת חשיבותו לברך קודם שיעקור למקום אחר ואף שיאכל גם במקום השני ויברך שם מה מועלת זה לאכילה הראשונה שהיתה מעונה ברכה במקומו לכתחלה קודם שיעקור משם משום חשיבותו³²).

אלא שאם כבר עקר א"צ לחזור ולברך שבוה לא יתקן מה שעוית בעיקרתו אלא משום שצריך לברך במקום אכילה אוכל הוא מעט במקום השני ומברך³³.

אבל לכתחלה לא יעקור בלא ברכה ואפילו אם הניח מקצת חבירים שאין זו עקירה אם היה עתיד לחזור אליהם מכל מקום כשהולך לגמור סעודתו בבית אחר הרי הוא עוקר מחברתו³⁴.

אבל אם הולך על דעת לחזור למקומו לגמור סעודתו אין זו עקירה בדברים המעונים ברכה לאחריהם במקומם אפילו לא הניח מקצת חבירים ומכל מקום צריך שילך על דעת לאכול שם כמו שיתבאר³⁵.

ואפילו הולך שלא על דעת לחזור) אם מתחלה כשיברך המוציא היה בדעתו לגמור בבית אחר מותר³⁶ שהרי מתחלה לא קבע במקום זה כל סעודתו וכמו שנוהגים הולכי דרכים שאוכלים דרך הילובם ויושבים ומברכים³⁷ במקום סיום אכילתם; מפני שלכך נתכוונו מתחלה שלא לקבוע מקום לאכילתם במקום שבירכו המוציא והתחילו שם לאכול³⁸:

לט תוסי' פסחים קא, ב בר"ה אלא (ושם: "אין או מוס").
ב"י שם, מ"א סק"ג, וכו"ה בלוח ברד"ג פ"ו הפ"ג, סדר
ברד"ג פ"ג הפ"ו (תשוב' "בגן פירות"). וראה מ"מ תענינם.
מ' תוס' שם, מ"א שם, וכו"ה בלוח ובסדר ברד"ג שם,
והמונה לברכה ראשונה, אבל בלוח התקין לתפוס
הראשון הנה כאן: ברכה אחרונה, ובקונטרס השלחן הגדול:
ברכה ראשונה.

מ"א סעף א, וכו"ה בלוח ובסדר ברד"ג שם.

מ"ב ר"ן פסחים שם ר"ה מיתוכי, כל בו (הובא בב"י ר"ה
וכתב הכל בו, והוא באבודרהם סוף סדר הגדה
ופירושה), ודונו לא רק כשרעתי לחזור למקום הראשון ולא
לאכול במקום השני, דאמרו ממעט שבא ישבח לחזור
למקומו (בדלוקמן בסמך וט"ז), אלא אף כשרעתי לגמור
סעודתי במקום השני ולא לחזור למקום הראשון, משמע
האמרו כאן (וראה גם לקמן סי' קפ"ד ס"א), תשו' ותי"א סי'
א, ב"ח ר"ה ומ"ש הר"ב, ותי"א סק"ה, וכו"ה בלוח ברד"ג שם
הפ"ז, סדר ברד"ג שם הפ"ז, וביאור שני האמורים האלו

ראה גיר"ת (ג"ג) חוב' יב' ע' כ"א, העי"ב (יורה"ד ח"ו ע'
שלו ואילך).

מ"ג ב"ח שם, מ"א שם, ובלקמן בסוף הסעף וט"ג.

מ"ד וראה לקמן סי' א"סור וגמור הוא מדברי מופרים ...
אינו אסור ברור, שש' לומר שאין זו עקירה ... יש
לומר שאף שהכל סעודה אחת הוא מכל מקום בשני
מקומות היא.

מ"ה בדלוקמן סי' קפ"ד ס"א וט"ג.

מ"ו תי"א סק"ג, ובדלוקמן סי"ב.

מ"ז סעף ה.

מ"ח רמ"א סוף סי' א"א (ראה מ"מ תענינם), ב"ח שם, מ"א
סק"ה, וראה גם לקמן סי' קפ"ד שם, סי' תפ"ד שם, וכו"ה
בלוח ברד"ג שם ח"י"ג, סדר ברד"ג שם ח"י"ג.

מ"ט ראה לקמן סי' קפ"ד סוף סי' ב.

נ' רבנ"ה ה"ל ברכות פ"ה ה"א, שו"ע סי' ד.

נ"א מ"א סק"א.

תצד

הלכות ברכות שבסעודה קע

ה וכל זה כשהולך לבית אחר לאכול שם אבל אם אינו הולך לאכול שם אע"פ שהיה ברעתו מתחלה לילך שם אסור לו לעקור ממקומו עד שיברך ברכת המזון⁹¹ ואפילו הניח מקצת הברכה⁹² גזירה שמה ישבה מלחזור למקומו לברך⁹³ משא"כ כשהולך לאכול שם שמברך במקום שגומר סעודתו אם שוכח לחזור למקומו⁹⁴ ואין לחוש אלא לעקידה במקום אבילה בלא ברכה אם אין דעתו לחזור למקומו ולברך ולא היה דעתו על זה מתחלה:

ז וכל זה כשהולך לדבר הרשות או אפילו לדבר מצוה שאינה עוברת אבל לצורך מצוה עוברת⁹⁵ כגון לקראת חתן או לקראת כלה⁹⁶ או לבית הכנסת להתפלל עם הצבור⁹⁷ מותר לילך ולברך ברכת המזון כשהחזור ואפילו לא הניח מקצת הברכה שאין להניח מצוה עוברת משום חשש שמא ישכח⁹⁸.

ואפילו לעקור בסעודתו מבית לבית ולברך ברכת המזון בבית האחרון ולא היה דעתו על זה מתחלה מותר לצורך מצוה עוברת כגון לברך שם בוימוז⁹⁹ כמ"ש בס' תע"ט¹⁰⁰.

ואע"פ שלעקור קודם ברכת המזון שלא על דעת לחזור למקומו ולברך אין האיסור משום חשש שמא ישכח אלא איסור גמור הוא מרבדי סופרים¹⁰¹ ואין עוברין אפילו על איסור קל של דבריהם משום מצוה עוברת מכל מקום כיון שרעתו לאכול בבית אחר ולברך שם אינו איסור ברור שיש לומר שאין זו עקידה שהרי כשהחזור ואוכל בבית שני א"צ לברך בתחלה מפני שעל דעת סעודתו הראשונה הוא אוכל למיים סעודתו והכל לסעודה אחת היא נחשבת כמו שנחבאר¹⁰².

אלא לפי שיש הולקין על זה כמו שיתבאר¹⁰³ ולדבריהם האיסור ברור¹⁰⁴ וגם לפי סברא הראשונה יש לומר שאף שהכל סעודה אחת היא מכל מקום בשני מקומות היא וכל מה שאכל במקום זה צריך לברך אחריו מיד לבתחלה קודם שיעקור למקום אחר לפיכך אין להקל אפילו לצורך מצוה עוברת¹⁰⁵ אם לא היה דעתו על זה מתחלה:

ז אם עמד והלך לדבר הרשות אפילו שהיה שם הרבה כל שלא שהה כדי שיתעכל המזון שבמקומו¹⁰⁶ א"צ לחזור ולברך המוציא כשהחזור לאכול במקומו או במקום אחר¹⁰⁷ אם לא הסת ברעתו בנתיים אבל אם הסת דעתו מלאכול עוד¹⁰⁸ כיון שיש כאן היסח הדעת ושינוי מקום צריך לחזור ולברך המוציא¹⁰⁹ מטעם שיתבאר בס' קע"ט¹¹⁰.

91 ה"א ס"ב. ובה בלח ברה"ג פ"ו ה"ג. סדר ברה"ג
 פ"ט ה"ג.
 92 כל בו שם.
 93 רבינו מנחם הל' ברכות פ"ד ה"ד. רמ"א שם. וראה גם
 תוס' פסחים שם ד"ה כשהו' רא"ש פ"ו החולין ס' ה.
 וראה גם לקטן ס' תפ"ט.
 94 שם אין חוששים שישכח לחזור למקומו כי עכ"פ או
 יברך במקום שגומר סעודתו (ה"א ס"ק ח), ואין זו
 עקידה במקומו כיון שהולך על דעת לחזור כדלעיל ס"ד.
 95 כל בו שם. וה"א מוס"ב. וראה גם לקטן ס' תפ"ט.
 ובה בלח ברה"ג פ"ו ה"ג. סדר ברה"ג פ"ט ה"ג.
 96 כל בו שם.
 97 כ"י שם. רמ"א שם.
 98 ראה לקטן ס' תלא סעי' דג.
 99 עיי' ה"א ס' תשנ"ב סק"ב. והיינו כדמסיים: "שדעתו
 לאכול בבית אחר ולברך שם" – בוימוז, ובה לקטן ס'
 תע"ט ס"ח ובמ"א שם. ועיי' לוח ברה"ג פ"ו סוף ה"ג. סדר
 ברה"ג פ"ט סוף ה"ג.
 100 סוף ה"ג.
 101 סוף ה"ג.
 102 אף שאכל גם במקום השני, וכדלעיל ס"ד.
 103 סוף ה"ג.
 104 אפילו ברעתו לחזור למקומו, ואפילו בדעבר צריך
 לחזור ולברך, כדלקמן שם.
 105 כאן דעתו לחזור למקומו. ובהעתו לחזור נבאר
 בתחלת הסעיף דמותר לצורך מצוה עוברת.
 106 תוס' פסחים ק"א, ב ד"ה כשהו'. רמ"א פ"ו חזו"ת ס'
 ה. וכדלקמן ס' קפ"ד ס"ג.
 107 כדלעיל ס"ג.
 108 אף שנחבאר לקטן ריש ס' קע"ט שהיה דעת לא
 היו מילוק במערה.
 ע ה"א שם.
 ע"א סוף ס' א"ש ו"ג.

הלכות ברכות שבסעודה קעח תצה

וגם צריך לחזור ולטול ידיו^{טז} אפילו לא שהה כלל שכיון שהסיד דעתו מן האכילה מן הסתם לא נזהר בשמירת ידיו והסיד דעתו מהן^{טז}.

ואפילו לא הסיד דעתו מלאכול אם הפלוג הרבה בדברים צריך לחזור ולטול ידיו^{טז} אע"פ שא"צ לברך המוציא^{טז} מפני שמן הסתם הסיד דעתו משמורתן^{טז} כמו שנתבאר בס' קס"ד^{טז}.

ויש מי שאומר^{טז} שהוא הדין אם עמד להתפלל באמצע סעודתו צריך לחזור ולטול ידיו אחר התפלה כשהחזר לסעודתו משום חשש היסח הדעת בשעת התפלה אלא א"כ שמר ידיו (כמו שבילול פסח אע"פ שנטל ידיו במיכיל ראשון חוזר ונטל לסעודה משום חשש היסח הדעת בשעת אמירת ההגדה כמ"ש בס' תע"ה^{טז}).

ולפי מה שנתבאר בס' צ"ב^{טז} שהעיקר כהאומרים שהיסח הדעת פוסל בתפלה כמו באכילה א"צ לחזור ולטול ידיו אחר התפלה שהרי משום תפלה עצמה אינו מסיד דעתו^{טז} משא"כ באמירת ההגדה לילול פסח שאין היסח הדעת פוסל בה הוששים שמא הסיד דעתו^{טז}.

אכל ברכת המוציא א"צ לברך^{טז} לדברי הכל^{טז} אפילו הלך לבית הכנסת להתפלל^{טז} ושהה שם הרבה כל שלא הסיד דעתו מלאכול עוד ואין התפלה חשובה הפסק בסעודה אפילו היה מוכרח להפסיק ולהתפלל מפני שאין שהות עוד כיום להתפלל אח"כ^{טז} ואע"פ שבשעת התפלה אי אפשר לו לאכול מאומה אינה חשובה הפסק משום זה^{טז}.

ואינו דומה לברכת המזון שחשובה הפסק משום זה להצריך ברכה על כוס ברכת המזון הואיל ובשעת ברכת המזון אי אפשר לשתות^{טז} לפי שברכת המזון הוא סילוק והיסח הדעת על מה שאכל ושתה משא"כ תפלה^{טז} כמו שיתבאר בס' קע"ח^{טז}:

ך ויש אומרים^{טז} שדברים המעונים ברכה לאחריהם במקומם דינם כדברים שאין מעונים

עב תוס' ברכות מב, א ד"ה רבי ופסחים שם. רא"ש שם. מור סי' תנ"ג. מ"א סי' קנ"ט ספק"ב. היינו כיון שנקרא היסח הדעת לענין ברכה (מ"א שם, ולקמן סי' קנ"ט ס"ה). ולענין הפלוג בדברים יתבאר בסמך דהיי' היסח הדעת לענין נט"י אף שאין צריך לברך המוציא. ולענין אם צריך לברך על נטילה וי' - עי' לעיל סי' קס"ב. לקמן סי' קע"ח.

עג מ"א שם. **עד** ירוח"ק, א. מור ושיל"ע סי' קע"א. וראה גם לקמן סי' תתק"א.

עה מ"א סי' קע"ד. היינו לדיעה הא' שלפנינו אפילו כשיצא והפליג בדברים, ולדיעה הב' דלקמן ס"ה דוקא כשלא יצא.

עז רש"י יומא שם ר"ה נט"ל.

עח סעף ב.

עט מ"א סק"ג.

פ סעף א וש"ג.

פא אליה רבה סק"א. אבן העזר סי'.

פב אבן העזר שם.

פג תוס' פסחים קב, א ד"ה ועקרו וחילין פו, א ד"ה משתא. רא"ש פסחים פ"א סי' כד וחילין פ"א סי' י. מור ושיל"ע פ"א.

פד לדיעה הא' שלפנינו - בכל אופן, ולדיעה הב' דלקמן סי' - כשתתפלל במקומו, או כשתניח מקצת הכרים במקומו. ראה עילת תמיד סי' ק.

פה ברייתא פסחים קב, א לתנא קמא דרבי יהודה דרב חסדא קאי כותיה, והש"י לא סתך בעצמו על דבריו. וזה שכתב סוף סי' תעד המעט שמברכין על כוס שני כסרי של פסח לא קשה תידי לפי מה שכתב הת"א שם, וגם הש"י עצמו כתב שם תירוץ אחר. וראה גם אליה רבה סי' י.

פו רא"ש פסחים שם. שיל"ע פ"א. וראה גם לקמן סי' רעא סי' א.

פז ראה המעט לקמן שם.

פח כדלקמן סי' קפ סי' א. סי' תעד סי' א.

פט תוס' פסחים שם וחילין שם. ורא"ש פסחים שם וחילין שם. מור.

צ סעף ד. וראה גם לקמן סי' קצ שם. סי' רעא שם. סי' תעד שם.

צא רב שושה פסחים קב, א. ר"ף שם (שפסק כרב ששת).

ר"ן שם ד"ה וקא אמרי בשם הרמב"ן והרא"ה. רמב"ם הל' ברכות פ"ד הל' כקף משנה שם הל' שיל"ע סי' א. וראה לוח בריל"ג פ"ו תי"ד, וסדר בריל"ג פ"א הל' ה"ה, שלא הביא כ"א ריעה הא' לרעיל ס"ג.

תצו

הלכות ברכות שבסעודה קטח

ברכה לאחרים במקומם לענין שינוי מקום בדיעבד צריך לחזור ולברך אלא א"כ הניח מקצת חברים³³.

אבל לכתחלה אסור לעקר ממקומו בלא ברכה אחרונה³⁴ (ואפילו לצורך מצוה עוברת³⁵) בדברים המעונים ברכה לאחרים במקומם אלא א"כ הניח מקצת חברים ודעתו לחזור למקומו שאז אין זו עקירה³⁶.

ואפילו בדיעבד שלא הניח מקצת חברים ועקר ממקומו וחזר צריך לברך ברכה אחרונה תחלה ואח"כ ברכה ראשונה על מה שיאכל אח"כ³⁷ שכיון ששינה מקומו הרי פסק סעודתו וזו סעודה אחרת היא³⁸ וצריך לברך תחלה על סעודה הראשונה ואח"כ יתחיל סעודה השנייה³⁹.

והמנהג במדינות אלו כסברא הראשונה⁴⁰ להקל בדברי סופרים.

ואף לסברא האחרונה אין שינוי מקום חשוב הפסק בסעודה אם חזר למקומו אלא כשהיה חוץ למקומו כגון שהלך לדבר עם חבירו והפליג בדברים⁴¹ או שהלך לבית הכנסת להתפלל⁴² או שהלך לאוהב עסק ושהה בו אבל אם לא שהה אפילו עשה אוהב דבר מדברי הרשות בדרך עראי כגון שהוצרך לנקבו⁴³ ונכנס לבית הכסא⁴⁴ וכיוצא בזה (אינו חשוב הפסק בסעודה ואצ"ל אם דיבר עם חבירו ולא הפליג⁴⁵ ואפילו הוא דבר הרשות).

(ואצ"ל אם יצא להביא דבר מצרכי הסעודה⁴⁶) (ולכן השמש המשמש בסעודה אע"פ שהולך ובא תמיד ממקום למקום אינו נחשב שינוי מקום לו לחזור ולברך בכל פעם שבא אף לפי סברא זו⁴⁷).

(והוא הדין לסברא הראשונה אין שינוי מקום חשוב הפסק בכל זה בסעודה אף אם עדיין לא אכל כוית⁴⁸ שאצ"ל לברך כלל ברכה אחרונה והוא הדין בדברים שאינם מעונים ברכה לאחרים במקומם אם קבע עליהם והם דברים שקביעותם קביעות⁴⁹ כמו"ש בס"י רי"ג ע"ס מפני שאין הפסק עראי חשוב להפסיק סעודת קבע⁵⁰).

ואצ"ל מי שישן שינת עראי במקום סעודתו שאין חשוב הפסק בסעודה וחזר ואוכל בלא ברכה⁵¹ לדרבי הכל.

צב בריתא שם קב, א וכתבי יהודה. רמב"ם שם ה"ד. ש"ע ס"ב.

צג מ"ו ס"ב. ס"ב. מ"א קכ"א. והיינו שלא יסמך על מה שיברך אח"כ כשהחזר למקומו.

צד משענות הבריתא שם. רמב"ם שם. ש"ע שם. **צה** ע"י לעיל ס"ב, לדיעה הא', שאפילו הניח מקצת חברים אסור לכתחלה (אלא במצוה עוברת).

צו רמב"ם שם ה"ג. שו"ע ס"א. **צז** כהלעיל ס"ג לענין דברים שאין מעונים ברכה לאחרים במקומם ש"ע.

צח אם הם דברים המעונים ברכה לאחרים במקומם. וראה הע"ב (יורה"ד ח"ו ע' שמש ואילך. וע"י לקמן ס"י קפ"א ש"ע.

צט רמ"א ס"ב. **ק** תוספתא ברכות פ"ד ה"ה. הובא בתוס' פתחים קב, א ס"ה כשהן משתן ומבארים דמ"ל לבריתא כרבי יהודה

לעיל. ובישכ"ט חולין פ"ג ב במאמר דלר"ף הג"ל הו' כהלכה.

קא בריתא פתחים קב, א לרבי יהודה.

קב רמב"ן במלחמות פתחים פ"ד ר"ה ועוד מתני' לא יפתחו. אהל מועד שערי הברכות ודרך נתיב ה' בשם ה"ר"ם. רמ"א ס"א. ולענין נב"א ראה לעיל ס"י קפ"ד ש"ע.

קג די אחרן בשם מהרי"ק"ש.

קד שו"ע. וע"י תהלה להדי' ס"ק א. וראה פ"מ וציונים.

קה וכו"ה בלוח ברה"ג פ"ו ה"ה. סדר ברה"ג פ"ט ה"ה – לענין דברים שאין מעונים ברכה לאחרים במקומם.

קו ראה חולין קב, ב. מור וש"ע ס"י קס"ג. לעיל ס"י קס"ד. וראה ב"מ וציונים.

קז ראה לעיל ס"ג.

קח בלוח ברה"ג שם ובסדר ברה"ג שם (וכ"ה לקמן ס"י ר"ג טו"א): כגון שברך וזמן רבש במדינות אלו, ובלוח ברה"ג שם הוסף בחצ"ע"ג גם "שתיית קאו"ו". וראה פתחי

הלכה פ"ו הע' 71. כדי השלחן ס"י נו ס"ה. **קט** סעף א.

קי ראה מנחת פתים (השגמות לס"י רעג). מגני השלחן ע' רל"ג.

קיא רמ"ש תענית פ"א ס"י ד. ש"ע ס"א.

הלכות ברכות שבסעודה קטח תצו

אבל שינת קבע הוא סילוק הדיסח והיסח הדעת יותר מראי וחשובה הפסקה^{קכ} לדברי הכל אע"פ שיש במקום סעודתו.

אבל כל שניעור אע"פ שהפליג הרבה בדברים אחרים במקום סעודתו כל שלא הסיה דעתו מלאכול חזור ואוכל בלא ברכה לדברי הכל ויש אומרים שאפילו הסיה דעתו כמו שנתבאר^{קכ} בס' קע"מ^{קכ}:

כ האוכל בשדה שאינה מוקפת מחיצות כיון שנתרחק עד שלא יוכל לראות מקומו הראשון נקרא שינוי^{קכ} (כמו מחדר לחדר שבהקפה מחיצות^{קכ}) ואפילו אוכל פירות האילן במזרחו וחזור ואוכל במערבו^{קכ} כיון שאינו רואה מקומו מפני האילן שמפסיק נקרא שינוי מקום^{קכ} וצריך לחזור ולברך אם לא היה בדעתו לאכול במערבו כשבידך במזרחו^{קכ}.

אבל אם אוכל בחדר אחד אע"פ שיש מקום גבוה באמצע ובה לאכול אחריו כגון אחריו התנור שאינו יכול לראות משם מקומו הראשון אין זה שינוי מקום שכיון שמוקף מחיצות הרי הכל אחד^{קכ}.

וכן אם היה בגן^{קכ} ורוצה לאכול מפירות כל אילן ואילן כיון שבידך על אחד א"צ לחזור ולברך על האחרים אם היה בדעתו כן כשבידך^{קכ} שאם לא כן נמלך הוא וצריך לחזור ולברך^{קכ}.

ואע"פ שהיה בדעתו כן אם אין הגן מוקף מחיצות אין דעתו מועלת כלום לכל האילנות שאינו רואה מקומו הראשון^{קכ} שזהו שינוי מקום שצריך לחזור ולברך^{קכ} ואינו דומה כלל לאילן אחד ממזרחו למערבו שהוא כמו מחדר לחדר בבית אחד^{קכ} שדעתו מועלת^{קכ} אבל שינוי מקום שמואילן לאילן דומה לשינוי מקום שמבית לבית כיון שאינם מוקפים מחיצות אבל כל שרואה מקומו הראשון אין כאן שינוי מקום כלל אפילו מאילן לאילן כיון שאינו מוקף מחיצות^{קכ} ויש מי שמחמיר גם בזה^{קכ} וספק ברכות להקל.

ומגן לגן המוקפים מחיצות כל אחד בפני עצמו אפילו הן סמוכים זה לזה צריך לחזור ולברך אפילו אם כשבידך היה דעתו על הכל^{קכ} לפי שהם כמו מבית לבית^{קכ} שאין דעתו מועלת כלום^{קכ}.

קכג לבוש מ"ה. וכדלעיל ק"א מ"ק א. משא"כ בחרר אחד (אחריו התנור רלעיל), רמיוירי שנמל המאכל ביד, כדלעיל שם. ועיי אלה רבה מ"ק ז. וראה העי"ב (יהו"ל) ה"ז ע' שני.

קכד וכ"ה בסדר ברה"ג שם.

קכה אליה רבה סק"י ממשמעות המ"א סק"ב.

קכו ממשמעות המ"א סק"ה.

קכז כדלעיל מ"א וש"ג.

קכח חשונות ה"י שם. אליה רבה שם.

קכט מ"ז סוף מ"ק ז. הובא באליה רבה שם.

קל ארדות דרים שם. שו"ע מ"ג.

קלא עילת תמיד סק"ב. אליה אמא סק"ג. אבן העזר מ"ב.

קלב כדלעיל מ"א וש"ג. וכ"ה בלוח ברה"ג שם. סדר ברה"ג שם.

קכ משמעות הראש שם וש"ע שם.

קכז אנ"ל: שתבאר.

קכח סק"א וש"ג.

קכט ב"י ד"ה ג' סק"ג. כסף משנה הל' ברכות פ"ד הל' ה'.

קל רלעיל מ"א.

קלז יהושעני ברכות פ"י הל' ה'. רמב"ם הל' ברכות פ"ד הל' ה'. שו"ע מ"ב.

קלח ב"י וכסף משנה שם. מ"א סק"ה.

קלט ראב"ד שם. באר הגולה.

קמ מ"א שם. וכ"ה בלוח ברה"ג פ"י הל' ז'. סדר ברה"ג פ"ט הל' ז'.

קמא מוקף מחיצות, כדמוכח מהמשקף הסע"ף. וכ"ה בסדר ברה"ג פ"ט הל' ז'. מ"א מ"ק ז.

קמב ארדות חיים הל' ברכות מ"ה. שו"ע מ"ג. וכ"ה בלוח ברה"ג פ"י הל' ז'. סדר ברה"ג שם.